

Handläggare: Marie Eriksson

Tfn: 08-508 18 004

Till stadsdelsnämnden

Remiss angående förslag till folkhälsoprogram för Stockholms stad

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden beslutar att som svar på kommunstyrelsens remiss överlämna och återropa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Beslutet förklaras omedelbart justerat.

Gillis Hammar
Stadsdelsdirektör

Lillemor Larsson
Kansli- och personalchef

Sammanfattning

Stadsdelsnämnden har tillställts en remiss angående förslag till folkhälso-program för Stockholms stad. Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 28 april 2006.

Programperioden föreslås pågå 2006-07-01-2010-12-31.

Programmet föreslås genomföras ”ett steg i taget” och barn och ungdomar kommer att vara prioriterade. Stadsdelsnämnderna får efter kartläggning av behov själva formulera inom vilka målområden de ska arbeta.

Det övergripande målet i förslaget är att **skapa förutsättningar för god hälsa på lika villkor**. Arbetet för det övergripande målet sker inom elva målområden. Stadsdelsnämnderna föreslås bli huvudaktörer inom samtliga av programmets målområden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kansliet, enheten för administration och upphandling samt enheten för personal i samverkan med avdelningarna för omsorg om äldre och funktionshindrade, individ- och familjeomsorg samt förskola-skola-fritid-kultur. De lokala pensionärs- och handikapprådets synpunkter kommer också beaktas i ärendet.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden har från kommunstyrelsen fått en remiss för yttrande angående ett förslag till folkhälsoprogram för Stockholms stad (Dnr 325-888-2006). Yttrandet ska vara stadsledningskontoret tillhanda senast den 28 april 2006.

I oktober 2005 uppdrog kommunfullmäktige åt socialtjänstnämnden att ta fram ett förslag till folkhälsoprogram för Stockholms stad. Förslaget har utarbetats inom Preventionscentrum Stockholm – Precens – vid socialtjänstförvaltningen i samverkan med en arbetsgrupp bestående av representanter från centrala förvaltningar samt en referensgrupp med representanter från 10 stadsdelsförvaltningar. En parlamentariskt sammansatt styrgrupp har ansvarat för arbetet.

I socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande, ”Förslag till folkhälsoprogram för Stockholms stad” dnr 105-635/2005, anges bl.a. att bakgrunden till programmets tillkomst är att det för närvarande inte finns någon samlad bild av stockholmarnas hälsa och heller inget system för att bevaka de bestämningsfaktorer som kan påverkas genom stadens arbete. Många av stadens verksamheter arbetar med viktiga insatser för främja en god utveckling av hälsan, men det saknas ett helhetsperspektiv på folkhälsoarbetet.

Föreslagen programperiod för folkhälsoprogrammet är den 1 juli 2006 till och med den 31 december 2010. Under denna första programperiod prioriteras barn och ungdomar.

Det övergripande målet i förslaget är att **skapa förutsättningar för god hälsa på lika villkor**. Arbetet för det övergripande målet sker inom elva målområden. Såväl övergripande mål som målområden sammanfaller med de nationella målområdena. Utifrån behov och uppdrag väljer nämnder och bolag något eller några målområden att utveckla.

1. Delaktighet och inflytande i samhället.
2. Ekonomisk och social trygghet.
3. Trygga och goda uppväxtvillkor.
4. Ökad hälsa i arbetslivet.
5. Sunda och säkra miljöer och produkter.
6. En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård.
7. Gott skydd mot smittspridning.
8. Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa.
9. Ökad fysisk aktivitet.
10. Goda matvanor och säkra livsmedel.
11. Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande.

Varje målområde inleds med en text tagen ur Prop. 2002/03:35 ”Mål för folkhälsan”, exempel på bestämningsfaktorer samt vilka som är huvudaktörer inom målområdet. Hälsans bestämningsfaktorer är människors levnadsvanor som bidrar till hälsa respektive ohälsa ex. kost, motion, användning av tobak m.m.

I förslaget anges att målområdena omfattar många och breda verksamheter. I och med det måste arbetet gradvis växa fram. Således föreslås att arbetet genomförs ”ett steg i taget”. Andra halvåret 2006 avser programmet att arbeta med att inventera vad nämnder/styrelser redan arbetar med idag gentemot barn och ungdomar inom det förebyggande området. År 2007 ska stadsdelsnämnder sätta egna lokala mål samtidigt som kunskapen om den egna befolkningens hälsa fördjupas. År 2008 fortsätter det praktiska folkhälsoarbetet med en halvtidsavstämning i form av ett elevhälso- eller välfärdsbokslut. Åren 2009-2010 gör socialtjänstnämnden i samverkan med stadsledningskontoret en översyn och revidering av programmet inför den kommande perioden.

I förslaget föreslås att en funktion som folkhälsostrateg inrättas på stadsledningskontoret samt att en kanslifunktion inrättas vid socialtjänstförvaltningen. Kansliet och folkhälsostrategen ska vara drivande i arbetet. Kostnaderna för detta samt kompetensutveckling och stöd till lokalt folkhälsoarbete beräknas till 16,8 miljoner kronor.

Vidare anges i förslaget att arbetet med folkhälsoprogrammet ska ingå i nämndernas reguljära verksamhet samt att arbetet bedrivs inom ramen för ILS ("Integrerat system för ledning och uppföljning av stadens ekonomi och verksamhet").

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsnämndens kärnverksamheter är viktiga för att skapa förutsättningar för en god hälsa bland befolkningen. I stadsdelsnämndens verksamhetsplan och budget finns mål och åtaganden angivna som har direkt anknytning till folkhälsoprogrammets angivna målområden. Med ett strategiskt folkhälsoprogram för staden som utgångspunkt stärks detta arbete ytterligare vilket ger extra tyngd för de redan pågående insatserna. Inte minst kommer folkhälsoprogrammet att ställa krav på förbättrad uppföljning inom folkhälsoområdet.

Socialtjänstförvaltningen har tillsatt en arbetsgrupp med representanter från olika förvaltningar som har till uppgift att ta fram indikatorer så att det blir möjligt att följa upp folkhälsoarbetet. I programmet föreslås att det ska tas fram s.k. elevhälso-/folkhälsobokslut. Första stadsdelsförvaltning finns representerad i denna grupp.

Målområden

Inom den föreslagna programperioden 2006-2010 föreslås att barn och ungdomar ska prioriteras och att en inventering och dokumentation över pågående insatser ska genomföras. Detta anser förvaltning är en bra prioritering då det pågår en hel del insatser riktade till denna målgrupp.

I stadsdelsnämndens verksamhetsplan och budget för 2006 finns ett antal lokala mål och kriterier för uppföljning som avser att förbättra levnadsvillkoren och hälsan för barn och ungdomar. Dessa mål har direkt anknytning till de i folkhälsoprogrammet angivna folkhälsomålen. Målen har formulerats utifrån de problem och behov som kartlagts.

Några exempel på behov/insatser

Under de senaste åren har rökning och alkoholkonsumtion minskat totalt sett bland ungdomar i Första stadsdelsnämndsområde. Det som är anmärkningsvärt är att minskningen är störst hos pojkar och att flickornas konsumtionsnivå kvarstår. Dessutom är tonårsgraviditeterna många i Förstaområdet. Efterfrågan på barn- och ungdomspsykiatriska insatser är också jämförelsevis mycket hög i området. Dessa behov/problemområden har lett till att stadsdelsförvaltningen inom individ- och familjomsorgen tillsammans med skolverksamheten ringat in ett antal målområden för just denna utsatta grupp i ett förebyggande syfte.

I stadsdelsnämndens budget anges bl.a. att stadsdelens verksamheter för barn och unga ska ge dem inflytande över den egna vardagen och verka för att utveckla forum/kanaler för ungdomars inflytande, att fritidens verksamheter ska bedriva olika former av uppsökande/förebyggande verksamhet, att en lokal handlingsplan för S.T.A.N.-programmet (drogförebyggande arbetet) ska vara klar senast den 30 juni 2006 samt att stoppa langning-kampanjer genomförs två gånger per år.

Tillsammans med landstinget drivs också en ungdomsmottagning i Farsta och man ser behovet av att redan i år 6 i grundskolan gå in med extra resurser för sexualupplysning. Vidare i projektform pågår stöd till långtidsarbetslösa ungdomar samt stöd och coachning till ungdomar som riskerar att inte nå betyget godkänt i kärnämnen eller inte fullföljer sina studier inom gymnasieskolan.

När det gäller elevhälsa har stadsdelsförvaltningen inom skolan bl.a. påbörjat ett arbete med att få ett samlat grepp kring skolmåltids-hanteringen. Till detta arbete har en kostchef tillsatts. Förutom schemalagd idrott organiserar vissa skolor också dagliga och obligatoriska promenader insprängda i schemat.

Inom omsorgen om äldre och funktionshindrade ska vällagd och näringsberäknad kost tillhandahållas. De äldre erbjuds också social tillvaro som festligheter på äldreboendet samt kulturella upplevelser. En ”fixare” för äldre över 75 år kommer att hjälpa till med ex. gardinuppsättning och byte av glödlampor som ett led i att förebygga fallskador i hemmen. Detta projekt pågår året ut. Ett önskemål är att projektet också i en framtid ska kunna rikta sig till funktionshindrade. En närvårdcentral för äldre i Hökarängen är ett projekt mellan landstinget, stadsdelsnämnden och Stiftelsen stora Sköndal som avser att arbeta förebyggande.

För personalen i stadsdelsnämndens verksamheter pågår också ett förebyggande arbete. Medarbetarna kan ex. använda viss del av sin friskvårdstid på betald arbetstid. I skolornas idrottshallar runt om i stadsdelen kan medarbetarna delta i olika gymnastikpass. Stadsdelsförvaltningen erbjuder dessutom simhalls- och träningskort på stadens sim- och idrottshallar till ett reducerat pris. Stadsdelsförvaltningen har också ett samarbete med Friskis & Svettis företag Stockholm som ger rabatter till de anställda på olika typer av träningskort. För att förebygga långtidssjukskrivningar ska medarbetarna erbjudas hälsosamtal vid S:t Erikshälsan. Detta sker om den anställda har haft korttidsfrånvaro vid sex eller fler tillfällen under en tolv månadersperiod. Vidare deltar stadsdelsförvaltningen i ett nätverk tillsammans med andra stadsdelsförvaltningar för hälsofrämjande arbetsplatser.

Uppdraget och stadsdelsnämndens roll

För att ge folkhälsoprogrammet en status så att det efterföljs är det viktigt att det i de centralt fattade besluten finns ett tydligt uppdrag till nämnderna. Förslaget att implementera folkhälsoarbetet inom den reguljära verksamheten och att arbetet bedrivs i enlighet med ILS-cirkeln är därför bra. Således undviks att programmet blir ett parallelldokument som löper vid sidan av befintliga styrdokument.

Folkhälsoarbetets målgrupp finns till viss del inom stadsdelsnämndens egna verksamheter men inte i sin helhet. Med anledning av det måste stadsdelsnämndens roll och uppdrag tydliggöras. Kommer arbetet att innebära att vi lyfter och arbetar vidare med det vi redan gör eller kommer uppdraget att ställa krav på att stadsdelsnämnden riktar sitt folkhälsoarbete mot allmänheten i stort? Av den totalt föreslagna budgeten för programmet är stadsdelsnämndernas andel 100 000 kr per år under programperioden. Det innebär att det blir svårt att lyfta annat än de insatser som stadsdelsförvaltningen redan gör.

I förslaget föreslås att en kanslifunktion vid socialtjänstförvaltningen och en folkhälsostrateg vid stadsledningskontoret inrättas. Uppgiften för kansliet och folkhälsostrategen är att följa, samordna och stödja förvaltningarnas folkhälsoarbete samt att vara drivande i arbetet. Inrättas dessa funktioner centralt vilket stadsdelsförvaltningen anser kan vara en förutsättning för att genomföra ett strategiskt folkhälsoarbete måste även resurser avsättas för samordning och igångsättande på stadsdelsnämnds-nivå. Särskilt viktigt blir detta eftersom stadsdelsnämnderna blir huvud-aktörer i arbetet inom samtliga av programmets angivna målområden.

En viktig roll/uppgift för kanslifunktionen och folkhälsostrategen utifrån att det i Farsta har visat sig finnas en stor efterfrågan på stöd från Individ och familjeomsorg, vare sig det gäller barn, ungdomar eller vuxna med missbruk eller hemlöshet, kunde vara att kansliet tillsammans med stadens FOU-enhet fördjupar kunskaperna och analysen av vad detta beror på. Samverkan med landstinget och former för hur denna samverkan ska ske bör också vara ett uppdrag för kansliet att arbeta vidare med.

Bilagor

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande, Dnr 105-635/2005

Förslag: Stockholms folkhälsoprogram – God hälsa på lika villkor 2006-2010

Bilagor till Stockholms folkhälsoprogram